

PLEASE NOTE! THIS IS PARALLEL PUBLISHED VERSION /
SELF-ARCHIVED VERSION OF THE OF THE ORIGINAL ARTICLE

Please cite the original version:

Kiviranta, H-M. & Tunkkari-Eskelinen, M. (2016) Monialaisuus korkeakoulutasoisen yrittäjyys- ja innovaatiokulttuurin opinnollistamisessa. In M. Suoranta, P. Patja, I. Aaltio & M. Tunkkari-Eskelinen (Eds.), Yrittäjyyskasvatuspäivät. Conference proceedings. Yrittäjyyskasvatuspäivät Jyväskylässä 13.-14.9.2016. Jyväskylä University. School of Business and Economics.

URL: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6906-6>

HUOM! TÄMÄ ON RINNAKKAISTALLENNE

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kiviranta, H-M. & Tunkkari-Eskelinen, M. (2016) Monialaisuus korkeakoulutasoisen yrittäjyys- ja innovaatiokulttuurin opinnollistamisessa. In M. Suoranta, P. Patja, I. Aaltio & M. Tunkkari-Eskelinen (Eds.), Yrittäjyyskasvatuspäivät. Conference proceedings. Yrittäjyyskasvatuspäivät Jyväskylässä 13.-14.9.2016. Jyväskylä University. School of Business and Economics.

URL: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6906-6>

6: TEEMA: YRITTÄJYYSKOULUTUKSEN ERI KÄYTÄNTEET & YRITTÄJYYSKASVATUKSEN TUTKIMUS POHJOISMAISSA

MONIALAISUUS KORKEAKOULUTASOISEN YRITTÄJYYS- JA INNOVAATIOKULTTUURIN OPINNOLLISTAMISESSA

Hanna-Maija Kiviranta, Jyväskylän ammattikorkeakoulu,

hanna-maija.kiviranta@jamk.fi;

Minna Tunkkari-Eskelinen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu,

minna.tunkkari-eskelinen@jamk.fi;

ABSTRAKTI

Suomen Yrittäjien tavoiteohjelma tukeutuu työllisyysasteen nousemiseen 75 prosenttiin vuoteen 2019 mennessä. Suomalaisen yritysten henkilöstöstä nykyisin 63 prosenttia on PK yrityksissä, ja ko. tavoiteohjelman 2015-2019 mukaan yksin yritystoimintaa harjoittavia on jo noin 65% kaikista suomalaisista yrittäjistä. Vuosina 2010-2015 Jyväskylän ammattikorkeakoulun (JAMK) opiskelijoiden ja henkilökunnan keskuudessa rekisteröitiin noin 100 uutta yritystä. JAMK:ssa on vahvoja näyttöjä yritysten kansainvälisen kasvuyritystoiminnan kehittämistä ja sen alumniverkostosta löytyy n.270 menestyvää yrittäjää, jotka ovat opiskelleet perustutkintonsa JAMK:ssa. Näistä yrityksistä merkittävä osa työllistää, ei vain yhtä, vaan useita JAMK:sta valmistuneita opiskelijoita. Yhteistyömalleja yrittäjyyteen on viime vuosina rakennettu paitsi kansainvälistä menestystä niittävän yrittäjyyden huippuyksikön Tiimiakatemia myös Jyväskylän Yritystehtaan, oppilaitosten yhteistyön ja erityisesti JAMK:n tutkinto-opiskelijoiden osalta JAMK Generatorin monialaisen yrittäjyysosaamisen kehitysalustoilla. Innovaatio- ja yrittäjyyspedagogiikan vaikuttavuuden arviointia kehitetään ja hankkeistetaan JAMK:ssa edelleen. JAMK:n verkostoon ja yrittäjyys- ja innovaatiotoiminnan kehittämiseen kuuluvat yrittäjyyskoulutuksen arviointiin ja vertailuun hyödynnettävät yhteistyökuviot mm. Stanford Universityn, Harvard Universityn ja San Jose State Universityn kera. Vuoteen 2020 mennessä JAMK:n tavoitteena on tulla Suomen yrittäjyyslähdeksi korkeakouluksi.

Vuosien 2015-2016 aikana JAMK:ssa on otettu merkittäviä askeleita yrittäjyys- ja innovaatiotoiminnan vauhdittamiseksi uudella tavalla rakennettujen monialaisten oppimisympäristöjen, monialaisen yhteistyön sekä tutkintoon johtavien yrittäjyyspolkuopintomoduulien osalta eri tutkintotasoilla. Tavoitteena on kehittää paitsi opiskelijoiden yrittäjyysosaamista, liikeideoita, olemassa olevaa liiketoimintaa kohti

kasvua ja kansainvälistymistä myös verkostoitumista sekä osallistamista luovaan yrittäjyys- ja innovaatiokulttuuriin korkeakouluopiskelujen aikana.

Tutkimusmenetelmänä tässä artikkelissa on toimintatutkimus, jonka tavoitteena on ollut tutkia ja kehittää JAMK:n yrittäjyys- ja innovaatio-opintopolkuja sekä niiden vaikuttavuutta osana korkeakoulun arkea jatkuvan muutoksen näkökulmasta monialaisen opettajuuden, yhteistyön, verkostojen sekä yhteisen oppimisen näkökulmasta. Tässä toimintatutkimuksen tuloksia esitellään paitsi AMK, myös erityisesti YAMK opiskelijoiden yrittäjyyspolkuopintojen, innovaatiotoiminnan ja monialaisen yhteistyön kehittämisen näkökulmasta korkeakoulussa, jossa pohjana on laaja tutkimus-, hanke- ja koulutuksen kehitystyö verkostoineen. Tulokset perustuvat pohja-aineistoihin joihin v.2014 osalta kuuluu henkilöstölle tehty laadullinen tutkimus, vuosien 2008, 2010, 2014 ja 2015 AMK opiskelijoille tehtyt intentiotutkimukset, v.2015 YAMK opiskelijoille laadittu yrittäjyyden nykytilakartoitus, hautomo-opiskelijoille v.2015 tehtyt yrittäjyysintentioneita selvittävät laadulliset haastattelut, elokuussa 2015 uusille opiskelijoille tehty monialaisuuden ja innovaatiotoiminnan kysely sekä JAMK:n ensimmäiseen YAMK yrittäjyyspolkuopintojaksoon helmi-huhtikuussa 2016 liittyvä oppimiskäsityksiä ja odotuksia kuvaava kartoitus osana monialaisia opettajien sekä yrittäjyysasiantuntijoiden yhteisiä kehittämisyklejä.

Tutkimuksen tuloksina esitellään mm. J.Elliot (1999) toimintatutkimuksen mallin soveltamisen kautta korkeakoulusektorin monialaisen yrittäjyyskulttuurin ja opintopolkujen luomisessa korkeakoulun yrittäjyyteen liittyvän yhteisen ideoinnin, suunnittelun, toteutuksen, arvioinnin ja edelleen kehittämisen näkökulmasta. Artikkelin tuloksina esitetään näkökulmia erilaisten yrittäjyyspedagogisten mallien yhteisen suunnittelun ja kehittämisen pohjaksi korkeakoulusektorilla. Tutkimuksessa esitellään myös monialaiseen yrittäjyysopintokokonaisuuden sykliseen ja vaiheittaiseen kehittämiseen liittyviä haasteita ja onnistumisia erityisesti YAMK opintopolkujen näkökulmasta. Kehittämistyön onnistumisina voidaan mainita erityisesti YAMK tutkinto-opiskelun näkökulmasta vuoden 2015 aikaiset monialaisten yrittäjyyspolkuopintokokonaisuuksien lanseeraus, uusi monialainen työskentelymalli, yrittäjyysopetuksen vaikuttavuus ja tunnettuuden kehittyminen opiskelijoiden keskuudessa sekä innovaatiotoiminnan vaikuttavuuden laajentuminen.

Kehittämistyön tuloksia tullaan edelleen jatkojalostamaan systemaattisen pitkäikäistutkimuksen, monialaisen vaiheittaisen kehittämistyön ja kansainvälisen vertailun myötä tavoitteena monialaiset yrittäjyystutkinnot EQF7 ja EQF6 tasoisten yrittäjyyskoulutuksen kansainvälisiä laatuakkreditoiteja mukaillen ja alueellista sekä kansainvälistä vaikuttavuutta monialaisessa yrittäjyys- ja innovaatiokoulutuksessa kehittäen.

Avainsanat: korkeakouluyrittäjyys, monialaisuus, kasvuyrittäjyys, yrittäjyyspolkuopinnot, yrittäjyyskulttuuri

1 KORKEAKOULUPOHJAINEN YRITTÄJYYS- JA INNOVAATIOKULTTUURI AMMATTIKORKEAKOULUN TOIMINNAN STRATEGIAOSANA

Tässä tutkimuspaperissa esitellään Jyväskylän ammattikorkeakoulun (JAMK) monialaisen yrittäjyyskulttuurin luomisen taustoja ja nykytilaa, opiskelijoiden sekä henkilöstön osallistamismenetelmillä luotuja monialaista yrittäjyys- ja innovaatiotoimintaa, oppimiskäsityksiä monialaisesta yrittäjyyspedagogiasta osana korkeakoulukulttuuria. Tavoitteena on kuvata toimintatutkimuksen keinoin monialaisesti työssä kehitettyjä yrittäjyys- ja innovaatiomenetelmiä osaksi tulevaisuuden yrittäjyys- ja innovaatiokulttuuriin liittyviä kehityssuuntia Jyväskylän ammattikorkeakoulussa.

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa on vahvoja näyttöjä yrittäjyyden edistämisestä ja näistä tunnetuin pedagoginen yrittäjyyskasvatuksen muoto on jo 20-vuoden ajan JAMK:n yhteydessä toiminut yrittäjyyspedagoginen huippuyksikkö Tiimiakatemia, joka nykyisin niittää suomalaista yrittäjyyspedagogista mainetta maailmanlaajuisesti. Varsinaiset panostukset monialaiseen yrittäjyyspedagogiaan strategiassa on aloitettu vuoden 2010 aikana. Tämän tuloksena vuosina 2010-2015 Jyväskylän ammattikorkeakoulun (JAMK) opiskelijoiden ja henkilökunnan keskuudessa rekisteröitiin noin 100 uutta yritystä. Osallistavan, monialaisen yrittäjyys- ja innovaatiokulttuurin tukemiseksi JAMK on kouluttanut henkilökunnastaan noin 40 monialaista yritysvalmentajaa. Tämän lisäksi vuodesta 2013 lähtien on kaikille JAMK:n perusopiskelijoille mahdollistettu osana 5op yrittäjyys- ja innovaatio-opintoja monialainen innovaatioviikko, jossa opiskelijat pääsevät ratkaisemaan aitoja yritysongelmia monialaisissa poikkitieteellisissä tiimeissä. Valmentajat innovaatioviikolle kutsutaan mukaan eri yksiköistä ja koulutuksista siten että mahdollistetaan aito vuoropuhelu yritysten, opiskelijoiden ja valmentajien kesken. Kaksi kertaa vuodessa järjestettävän innovaatioviikon tuloksina JAMK:ssa on ratkaistu ja luotu uusiksi ideoiksi ratkaisukonsepteineen noin 50 yrityksen toimeksiantoa. JAMK:ssa pyörii alemmassa ammattikorkeakoulututkinnossa esi- ja yrityshautomotoiminta sekä JAMK Generator yrittäjyysalustalla myös erilaisia verkostojen kanssa yhteistyössä toteutettavia yrittäjyysopintokokonaisuuksia. JAMK on halunnut entisestään panostaa monialaiseen yritystoiminnan kehittämismahdollisuuteen opiskelijoidensa kanssa, ja on sen myötä rakentanut myös yrittäjyyspolkuopinnot sekä YAMK että AMK tutkintojen osaksi. Nämä polkuopintokokonaisuudet on startattu v.2015, ja niiden osalta tehdään myös

pitkittäistutkimusta vaikuttavuuteen ja sisältöihin liittyen. Eri tutkimusten, kerättyjen kokemusten, tietojen ja kyselyiden pohjalta JAMK yrittäjyys- ja innovaatiokulttuurin painopistettä ollaan siirtämässä entistäkin vahvemmin kaupunkikehitysalustojen ympärille toteutettaviin LAB - tyyppiseen koulutustoimintaan, jossa keskiönä on opiskelijoiden ja muiden sidosryhmien sekä yrityskehitystoimijoiden omien yrittäjyyspyrkimysten ja liikeideoiden kaupallistaminen. JAMK on tehnyt myös systemaattista kansainvälistä yhteistyötä yrittäjyyden edistämisen ja vertailevan yrittäjyystutkimuksen ympärillä mm. San Jose State Universityn, Harvard Universityn, Stanford Universityn sekä muiden yrittäjyyttä ja innovaatiotoimintaa edistävien kansainvälisten yhteisöjen kanssa.

2 HE YRITTÄJYYS- JA INNOVAATIOTOIMINNAN OPINNOLLISTAMISEN TUTKIMUSSTRATEGISET VALINNAT

Tutkimusstrategiana tässä tutkimuksessa sovelletaan J.Elliot (1999) Action Research for Educational Change toimintatutkimuksen iteroivaa viitekehystä korkeakoulun yrittäjyys- ja innovaatiokulttuurin kontekstissa. Toimintatutkimuksella voidaan parantaa opiskelijoiden oppimisen laatua paitsi opettajien toimintaa myös oman toiminnan arviointia ja reflektointia. Se on osallistavaa ja yhteisöllistä toimintaa yksilöiden tekemänä yhteisen päämäärän hyväksi. (Koshy, 2009, 2-3) Tämän vuoksi toimintatutkimus erityisesti soveltuu yrittäjyyskoulutuksen tutkimiseen ja kehittämiseen siten että siinä korostuu voimakkaasti osallistavana elementtinä opiskelijoiden oma yrittäjyysintention ja yrittäjyyden orientaation nykytila.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on löytää vastauksia siihen

1. Miten Jyväskylän ammattikorkeakoulun yrittäjyys- ja innovaatiokulttuuri on kehittynyt?
2. Millaiset ovat Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoiden yrittäjyysintention ja miten JAMK voi palvelulla opiskelijoidensa yritystoiminnan kehittämistä opinnollistamisen keinoin?

Tutkimuksen aineisto koostuu erilaisista sekundääri- ja primääridata-aineistoista vuosilta 2010-2016. Keskeisimpiin aineistoihin tähän tutkimukseen liittyen voidaan lukea henkilökunnalle ja opiskelijoille tehdyt laadulliset ja määrälliset tutkimukset (kuviot 1).

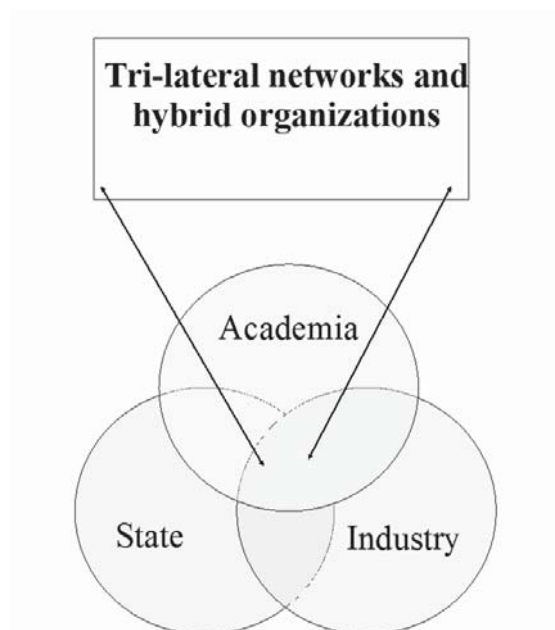
Primääriaineiston muoto ja keruu-aika	laadullinen data	määrällinen data
pitkittäissurvey syksy 2008, 2010, 2014, 2015		JAMK:n AMK aloittavat opiskelijat (n=735)
focusryhmästudy syksy 2014	JAMK:n henkilökunta (n=130)	
syvähaastattelut kevät 2015	JAMK:n YAMK yrittäjyyden hautomo-opiskelijat (n=6)	
surveytutkimus kevät 2015		JAMK:n YAMK aloittavat opiskelijat (n=22)
surveytutkimus kevät-syksy 2016		JAMK:n YAMK yrittäjyyden polkuopiskelijat (n=11)

Kuvio 1. JAMK:n yrittäjyys- ja innovaatiokulttuurin kehittämisen tutkimuksessa hyödynnetty laadullinen ja määrällinen aineisto

Tutkimuksen aineisto pohjautuu erityisesti alkuvaiheen määrällisiin aineistoihin liittyen AMK opiskelijoiden yrittäjyysintentioihin ja niistä nousseisiin sisällöllisiin kehittämistavoitteisiin. Laadullisella aineistolla on pyritty ymmärtämään erityisesti henkilöstön keskuudessa tapahtuvaa iteroitumista yrittäjyys- ja innovaatiokulttuurin rakentumisessa kohti monialaista yhteistä toimintaa. Henkilöstötutkimusten aineistoista nousseiden YAMK opiskelijoiden potentiaalinen huomioiminen osana yrittäjyys- ja innovaatiokulttuurin kehittämistä on otettu huomioon myöhempien vuosien laadullisissa ja määrällisissä tutkimuksissa erityisesti YAMK opiskelijoiden keskuudessa. Näin jokaiselle kehitysvaiheelle on pystytty määrittämään konkreettisia tavoitteita yrittäjyys- ja innovaatiokulttuurin monialaisen opinnollistamisessa sekä yrittäjyys- ja innovaatiokoulutuksen kehittämisessä, mikä myös merkityksellistä Elliot:n (1999) mukaan koulutuksen muutoksen luomisessa toimintatutkimuksellisesti.

3 MONIALAISUUS JA INNOVAATIOTOIMINTA JOHTAVANA TAVOITTEENA ENSIMMÄISEN VAIHEEN KEHITTÄMISTYÖSSÄ JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Kokonaisekonomista aluevaikuttavuutta omalla innovaatiotoiminnallaan vahvistaakseen on Jyväskylän ammattikorkeakoulussa haettu näkemystä Stanfordin professori Henry Etzkowitzin alullepanemasta TripleHelix - tutkimuksista ja malleista (kuvio 2). Lahtosen & Tokilan (2014) mukaan yksi tärkeimmistä Triple Helixin havainnoista on, että yhteiskunnan tietopohjaisuuden kasvaessa yliopistojen rooli innovaatioiden tuotannossa on suurempi kuin aikaisemmin. Näkökulmasta riippuen yliopistojen roolin korostus voidaan nähdä joko innovaatiotoiminnan edistämiseen tähtäävänä politiikkasuosituksena tai jopa Triple Helixin endogeenisena tulemana.

Kuvio 2. The Triple Helix model of University-Industry-Government Relations (Etzkowicz et.al. 2005)

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa on vuosien saatossa ollut runsaasti panostuksia sekä hanke- että koulutuspuolella erilaisiin käyttäjäkeskeisiin toiminnan kehittämismenetelmiin. Näistä ovat osoituksena mm. Lutakko Living Lab hanke vuosina 2010-2012, jonka yhteydessä JAMK liittyi myös kansainväliseen ENOLL (European network of Living Labs) verkostoon. Käyttäjäkeskeinen kehittäminen palvelutuotannossa voidaan nähdä Jyväskylän ammattikorkeakoulun keskeisimpinä vahvuusalueina juuri monialaisen innovaatiotoiminnan näkökulmasta. Moritzin (2005)

mukaan monialainen palvelumuotoilu auttaa innovoimaan tai parantamaan uusia palveluita tehdäkseen niistä käytettävämpiä, käytettävämpiä, haluttavampia asiakkaille sekä tehokkaita vaikuttavuudeltaan organisaatioille siten että niistä saadaan holistisia integraatioita monialaisissa toimialakentissä. Palvelumuotoilun työkalupakki kehittämishankkeen päätyttyä vuonna 2012 Jyväskylän ammattikorkeakoulu laajensi palvelumuotoiluosaamistaan kehittääkseen nimenomaisesti tutkintokoulutuksessa mukana olevien opiskelijoiden monialaista innovaatio-osaamista. Palvelumuotoilussa tärkeänä toimijaosapuolena nähdään erityisesti asiakas (Tuulaniemi, 2011). Innovaatioviikon konseptissa toteutuu asiakaskuuntelun vahva rooli, ja näin ollen se muistuttaa Kaivo-oja & Santonen (2016) tulevaisuuden jalostamaa mallia, joka on eräänlainen seuraava aalto tai trendi innovaatiojärjestelmien kentässä.

JAMK:ssa yrittäjyys- ja innovaatiokulttuuri on kehittynyt eri sisällöllisten yrittäjyyskoulutuksen, henkilöstön sekä opiskelijoiden ja näistä syntyneiden osaamisten sekä erilaisten monialaisten innovaatiotoimintaa edistävien hanketavoitteiden ympärille. Kuviossa 3 nähdään alkuvaiheiden tarpeiden ja tavoitteiden merkitys iteratiivisena kehityksenä innovaatio- ja yrittäjyyskasvatuksen toiminnan tulemana soveltaen Elliot (1999) koulutuksen muutoskehityksen mallia.

Kuvio 3. JAMK:n yrittäjyys- ja innovaatiokulttuurin kehityksen ensivaiheet iteratiivisena kehityksenä soveltaen Elliot (1999) koulutuksen muutoskehityksen mallia.

Alustavien ideoiden, intentioiden tunnistamisen, keräämisen ja kehittymisen jälkeen perustettiin JAMK Generator konsepti tukemaan yrittäjyys- ja innovaatiotoiminnan koulutusta Jyväskylän ammattikorkeakoulussa v.2010. Tavoitteeksi asetettiin systeminen yrittäjyys- ja innovaatiotoiminnan kehitysalusta, johon liitettiin tuon hetkiset yrittäjyys- ja innovaatiokoulutuksen toiminnot mm. Tiimiakatemia ja yrityshautomokokonaisuudet. Intentiotutkimuksissa ja erilaisissa benchmark vertailuissa tuli esiin kuitenkin monialaisuuden merkitys osana yrittäjyys- ja innovaatiotoiminnan kehittämistä korkeakouluissa. LutakkoLiving Lab sekä palvelumuotoilun työkalupakki - hankkeiden jälkeen voitiin yhdistää toiminnan kehittämistä kohti monialaisempaa sekä aluekehityksen kannalta vaikuttavampaa yrittäjyys- ja innovaatiotoiminnan koulutusta. Vuodesta 2013 lähtien on Jyväskylän

ammattikorkeakoulussa kaikille tarjonnassa ollut EQF 6 tutkintotasolla yrittäjyys- ja innovaatiotoiminnan opintojakso, johon osana kuuluu viikon mittainen monialainen alueellisten toimijoiden (yritykset, julkiset ja yleishyödylliset organisaatiot) ja JAMK:n innovaatiotoiminnan aktivoimiseen keskittynyt 2op laajuinen intensiiviopintojakso ”Innovaatioviikko”. Innovaatioviikon ympärille onkin myöhemmin kehittynyt monialainen ja vaikuttava innovaatio toiminnan kehitysalusta. Innovaatioviikolle osallistuu lukukausittain noin 600 opiskelijaa, joista muodostuu 120 monialaista tiimiä, joita valmentaa 20 yritysvalmentajaa ja jotka ratkovat n.10 erilaisen organisaation toimintahaasteita. Lukuina tämä tarkoittaa noin 60 000 ideaa, 360 ratkaisuehdotusta ja 120 nopeilla kokeiluilla testattua konseptisuunnitelmaa. Opiskelijoiden näkökulmasta JAMK:n monialainen innovaatioviikko tarkoittaa n. 24 000 tuntia työtä ja n. 1200 opintopistettä. Eli toimeksiantojensa myötä se edustaa työelämälähtöistä oppimiskokemusta jo ensimmäistä korkeakouluvuottaan tekeville opiskelijoille. Lisäksi he pääsevät kokeilemaan asiakastutkimuksen tekemistä aidossa toimintaympäristössä.

Henkilöstötutkimusten jälkeen huomattiin merkittävä tarve henkilöstön sitouttamisessa yrittäjyys- ja innovaatiotoiminnan kehittämiseksi. Ratkaisuna vahvistettiin JAMK Generatorin valmennusjoukkoa myös yksikön henkilöstöä resursoimalla. Volyymien kasvattamisella tavoiteltiin tässä yhteydessä noin 10 % valmistuneista toimivan yrittäjätalustalustalla. Määrä on haastava ja opiskelijatutkimuksissa esiintynyt palaute kertoo pitkälti eri ajanjakson jälkeen valmistuneiden ja sijoittumisen työmarkkinoilla. Juuri valmistuneille kysely tehdään tutkinnon hakuvaiheessa, jolloin kyse on kokonaisotoksesta. Sen jälkeen tehtävien kyselyiden vastaaminen on täysin vastaajasta riippuvainen, joten usein otos ei ole kattava mutta suuntaa-antava. Samassa yhteydessä v.2013 JAMK:ssa aloitettiin strategisena toimenpiteenä henkilöstön yrittäjävalmentamisosaamiseen tähtäävä koulutus. Kahden vuoden koulutustarjonnan tuloksena JAMK:ssa on vuonna 2016 noin 40 koulutettua yritysvalmentajaa. Valmennuksen läpikäyneet henkilöt toimivat tutkinto-ohjelmissa yrittäjyyden lähettiläinä erityisesti opiskelijoihin päin. Lisäksi valmennuksen käyneitä henkilöstön jäseniä hyödynnettiin erilaisissa tapahtumissa sekä asiantuntijoina esihautomon tarkoituksiin.

4 YRITTÄJYYS- JA INNOVAATIOKULTTUURIN KEHITTÄMINEN HENKILÖSTÖN NÄKÖKULMASTA

Yrittäjämäisen ajattelun ja toiminnan tukeminen sekä yrittäjyyden edistäminen nähdään tärkeänä Jyväskylän ammattikorkeakoulun strategiassa. JAMK on visionnut pitkään olevansa Suomen yrittäjyyslähtöisin ammattikorkeakoulu. Yrittäjyyskulttuurin lähtötilan selvittämiseksi asetettiin v.2014 tehdyssä henkilöstön laadullisessa

tutkimuksessa pääkysymys: *Miten henkilöstö näkee yrittäjyyden ja sen esteet omassa työssään?*

Tässä työpajatyypisessä focusryhmiin perustuvassa aineistonkeruuprosessissa lähestyttiin kaikkia opetushenkilöstön jäsentä heidän omassa pedagogisessa toimintaympäristössään. Jokaisessa JAMKin neljässä yksikössä pidettiin syksyn 2014 aikana 'yrittäjyyden myyttikestit' kuukausittaisen henkilöstökokouksen yhteydessä. Työpajan johdatteli vuoroin kustakin yksiköstä tähän tehtävään nimetty yrittäjyyden lähettiläs, yritysvalmennuksen käynyt henkilö. Ryhmäkeskusteluihin osallistui yhteensä 130 henkilöstön jäsentä, mikä vastaa neljännessä oppilaitoksen henkilökunnasta. Kaikki henkilöstön käsitykset huomioitiin keräämällä ne nimettöminä ja kohdistamatta niitä osallisen taustatekijöihin. Aineistoa kerätessä pyydettiin nimeämään esteitä yrittäjyydelle ja ehdottamaan ratkaisuja yrittäjyyden edistämiseksi osana omaa arjen työtä.

Kirjallisena tallennettu aineisto luokiteltiin kaikkien yhteisesti analysoimana kategorioihin. Toistuvuuden määrittellessä aineistoa, pääkategorioiksi tässä tutkimuksessa tulosten osalta nimettiin

- 1) strategiataso
- 2) tiedon puute
- 3) asenne ja toimintakulttuuri
- 4) organisaation rakenteet
- 5) yksilökohtaiset resurssit

Yksikkökohtaisia eroja ilmeni erityisesti yrittäjyyden määrittämisessä – samalla tavoin kuin tieteellinen kirjallisuuskään ei ole päätenyt yhdenmukaiseen näkemykseen. Kunkin yksikön oma historia nousi ilmeisen tärkeäksi tekijäksi. Yhteinen ymmärrys puuttui selkeästi. Kuitenkin kaikki muotoilivat jonkin yrittäjyyden edistämisen palvelulupauksen oman työnsä johtolangaksi tai vertaisen työn tukemiseksi. Palvelulupaukset olivat kaiken kaikkiaan positiivishenkisiä. Tutkimuksen johtopäätöksinä esitettiin yhteistä pohdintaa siitä, pitääkö koko henkilöstön ymmärtää yrittäjyyskasvatus samalla tavoin.

Tutkimuksen tuloksina pohdittiin myös sitä, millaista etua tai haittaa on, että henkilöstö näkee yrittäjyyden moniulotteisena, monitasoisena ilmiönä, jolle ei ole yhtä ainoaa kriteeriä tai nimittäjää. Sisällöllistä pohdintaa käytiin myös siitä mitä tarkoittaa yrittäjyyskasvatuksen näkökulmasta yrittäjyydestä innostuminen, voimauttaminen ja koskeeko se koko oppilaitoshenkilöstöä vai riittääkö sen edistäminen niiden tehtäväksi, jotka sen kokee luonnollisena osana omaa työtään. Lopputuloksena voitiin todeta, että yrittäjyyden tulkintaa tarvitaan strategian jalkauttamisessa silloin kun se on olennainen osa oppilaitoksen visiota.

5 YRITTÄJYYSINTENTIOT JA KOULUTUKSEN SISÄLLÖLLINEN KEHITTÄMINEN OPISKELIJOIDEN NÄKÖKULMASTA

Vuosittaiset yrittäjyyden käsityksistä kertovat kartoitukset on tehty vuodesta 2008 saakka kaikille Jyväskylän ammattikorkeakoulussa opintonsa aloittaville AMK (EQF6) tason tutkinto-opiskelijoille. Intentiotutkimusten tuloksia on hyödynnetty paikoin yrityshautomoon ohjaamiseen sekä myös osin yrittäjyyden pedagogiseen työskentelyyn. Tutkimuksen tuloksia on heikonlaatuisesti pystytty hyödyntämään kuitenkin varsinaiseen sisällölliseen kehittämiseen tai monialaisen toiminnan alakohtaisiin intentiopyrkimyksiin yrittäjyyden edistämiseksi. Opettajaopintoja suorittaville kyseisiä intentiotutkimuksia ei ole toistaiseksi tehty lainkaan.

Tutkimuksen tuloksista (n=735) selviää melko kattavasti ja suuntaa-antavasti se, että Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijat ovat erittäin myönteisiä aloittamaan oman liiketoiminnan (58,2%). Kuviossa 4 olevassa koosteessa tämän tutkimuksen tuloksista erottuu myös selkeästi joukko (26,3%) jotka eivät ole lainkaan kiinnostuneita yrittäjyydestä. Yli joka kymmenellä opiskelijalla (11,8%) on jo suunnitelma oman liiketoiminnan aloittamiseen, kun taas vain 2,3% opiskelijoista ovat opintojansa aloittaessaan yrittäjiä. 10% tavoite yrittäjyyden suhteen voidaan näin sanoa olevan täysin realistinen peilattuna opiskelijoiden yrittäjyysintentioniin JAMK:ssa.

Suomen Yrittäjien tutkimuksen (2014-2015) mukaan keskimäärin 21% korkeakoulussa lukuvuonna 2014-2015 opiskelleista pitää yrittäjäksi ryhtymistä todennäköisenä tai erittäin todennäköisenä uravaihtoehtona. Jyväskylän ammattikorkeakoulun osalta voidaan todeta opiskelijoiden yrittäjyysintentioiden olevan selkeästi korkeammalla tasolla kuin Suomessa korkeakouluopiskelijoiden osalta keskimäärin. Samaisessa tutkimuksessa ammattikorkeakouluopiskelijan todennäköisyys ryhtyä yrittäjäksi tulevaisuudessa on 1,6 -kertainen verrattuna yliopisto-opiskelijaan.

Opiskelijoiden yrittäjyysintentiot	n	%
Ei ole kiinnostunut yrittäjyydestä	193	26,3 %
On kiinnostunut starttaamaan liiketoiminnan	428	58,2 %
On suunnitelma startata liiketoiminta	87	11,8 %
On jo startannut liiketoiminnan/on yrittäjä	17	2,3 %
Omistaa liikeidean	10	1,4 %
Yhteenveto	735	100 %

Kuvio 4. AMK opiskelijoiden yrittäjyysintentiot pitkittäistutkimusdatana v.2008-2015

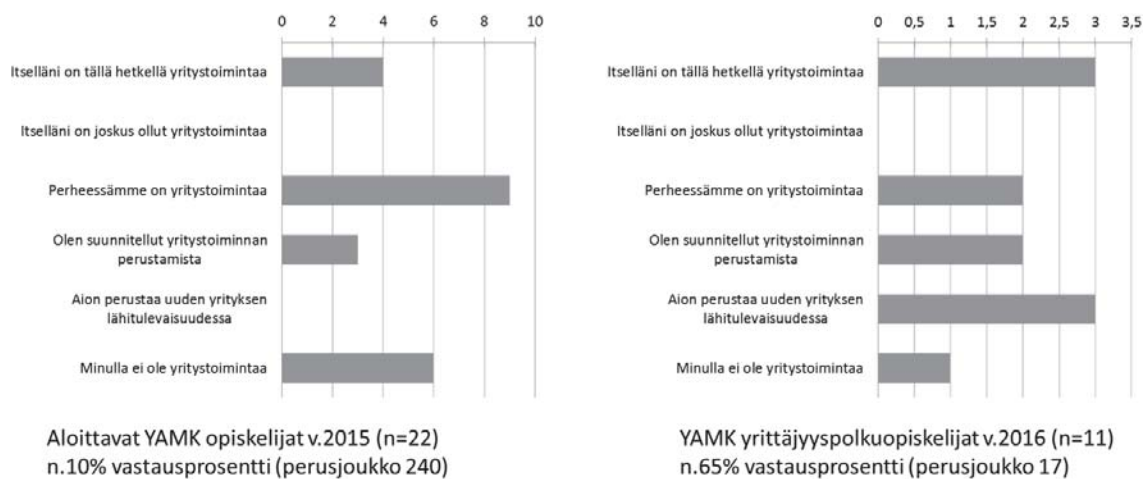
YAMK opiskelijoiden yrittäjyysintentiot tutkittiin survey – tutkimuksena syksyllä 2015 aloittaneille opiskelijoille. YAMK puolen opiskelijoilla minimipääsyvaatimuksena on kolmen vuoden työkokemus relevantilta alalta sekä alempi korkeakoulututkinto. Näin ollen jokaisella YAMK opiskelijalla tulee olla työssä hankittua osaamista ja kokemusta. Tämä tosiasia luonnollisesti parantaa myös mahdollisuuksia opiskelijayritystoiminnan kehittämiseen sekä yritystoiminnan kehittämisessä tarvittaviin ammattiosaamisiin ja verkostoihin.

Tuloksista voi löytää suuntaa-antavia vastauksia mutta pieni vastausprosentti 10% survey tutkimukseen heikentää tutkimuksen tulosten luotettavuutta ja erityisesti yleistettävyyttä. Tutkimukseen osallistuneista (n=22) YAMK opiskelijoista vuodelta 2015 40,9% vastaa perheessä olevan yritystoimintaa. 18,2% vastaajista kertoo itsellä olevan yritystoimintaa opintoja aloittaessa. Tämä on mielenkiintoinen tulos verrattaessa AMK puolen opiskelijoihin, joista vain muutama prosentti on joko koko tai osa-aikaisia yrittäjiä. 13,6% YAMK opiskelijoista kertoo suunnitelleensa yritystoiminnan perustamista ja 27,3% opiskelijoilla ei ole lainkaan yritystoimintaa.

Jos verrataan tuloksia tämän jälkeen tutor- ja HOPS keskusteluissa yrittäjyyspolkuopintoihin YAMK puolella ohjautuneisiin opiskelijoihin, nähdään kuviossa 5 selkeämpää orientaatiota yrittäjyyteen verrattuna aloitusvaiheen kyselyyn. 27,3% YAMK polkuopiskelijoista kertoo omaavansa yritystoimintaa. Tämä luku on noin 10% suurempi kuin kaikkien JAMK:ssa samana vuonna aloittavien YAMK opiskelijoiden keskuudessa. Tästä voidaan päätellä HOPS ohjauksen onnistuneen siten, että

polkuopintokokonaisuuksiin on ohjautunut todellisuudessa niitä YAMK opiskelijoita, jotka todellisuudessa myös haluavat yrittäjyysosaamistaan kehittää.

YAMK polkuopiskelijoiden keskuudessa on selkeä ero intentioiden välillä verrattuna kaikkiin JAMK:n YAMK opiskelijoihin. Kukaan ei vastannut aikovansa perustaa yrityksen lähitulevaisuudessa JAMK:n kaikkien YAMK opiskelijoiden keskuudessa, kun taas jopa 27,3% YAMK polkuopiskelijoista on halukas perustamaan yrityksen lähitulevaisuudessa. Tämän lisäksi 18,2% YAMK polkuopiskelijoista vastaa olleensa suunnitellut perustavansa yritystoiminnan. Tämä luku kaikkien YAMK opiskelijoiden keskuudessa oli pienempi eli 13,6%.

Kuvio 5. YAMK opiskelijoiden yrittäjyysintentiot vertailututkimuksena v.2015-2016

Sisällöllistä kompetenssia YAMK yrittäjyyspolkuopiskelijoiden keskuudessa kysyttiin v.2016 pilottiopintojaksojen yhteydessä Likertin asteikolla 1-5 koosteena kuviossa 6. Kyselystä voidaan suuntaa-antavasti todeta, että opiskelijoiden suurimmat kompetenssitarpeet ovat liikeidean kaupallinen tuotteistaminen (vastausten ka.4,73), ansaintalogiikan ymmärtäminen (vastausten ka.4,64) sekä liiketoimintamallin kehittäminen (vastausten ka. 4,64).

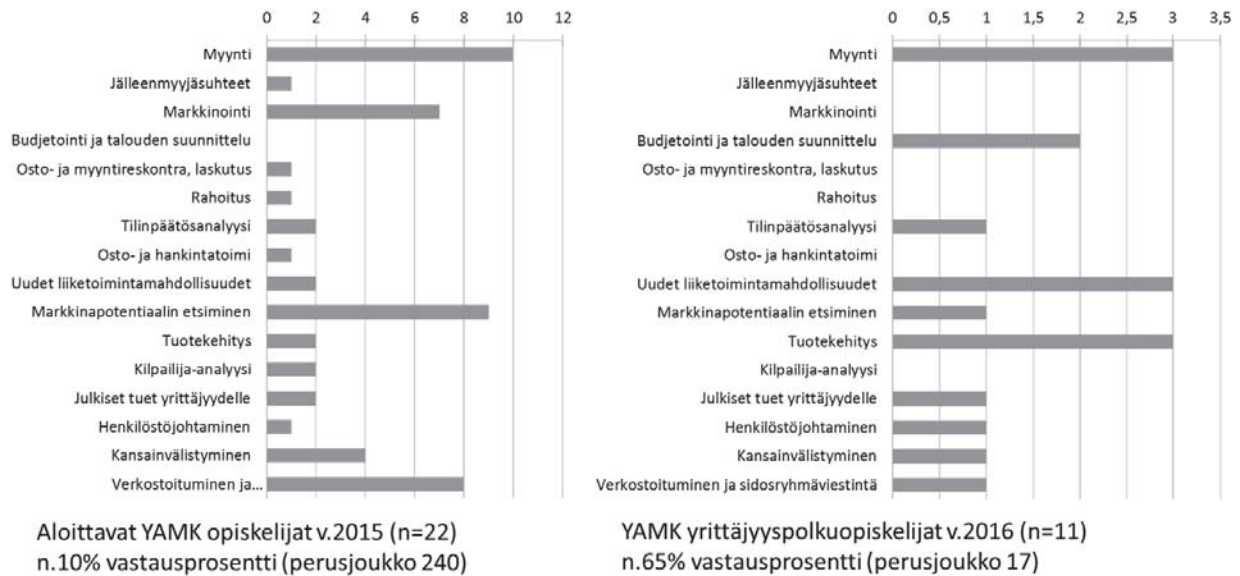
	1	2	3	4	5	Yhteensä	Keskiarvo
ansaintalogiikan ymmärtäminen	0	0	0	4	7	11	4,64
jakelukanavien tutkiminen	0	0	5	5	1	11	3,64
markkinatilanteen tutkiminen	0	0	0	9	2	11	4,18
liiketoimintamallin kehittäminen	0	0	0	4	7	11	4,64
kontaktien ja verkostojen luominen	0	1	1	4	5	11	4,18
liikeidean sparraus ja arviointi	0	0	1	5	5	11	4,36
liikeidean kaupallinen tuotteistaminen	0	0	0	3	8	11	4,73
rahoitusvaihtoehtojen selvittäminen	0	2	2	5	2	11	3,64
yritysmuotoihin perehtyminen	0	1	2	8	0	11	3,64
asiantuntijaverkostojen hyödyntäminen	0	0	1	4	6	11	4,45
Yhteensä	0	4	12	51	43	110	4,21

YAMK yrittäjyyspolkuopiskelijat v.2016 (n=11)
n.65% vastausprosentti
(perusjoukko 17)

Kuvio 6. YAMK yrittäjyyspolkuopintojen sisällöllinen kompetenssitarpeiden arviointi

Aloittaville YAMK opiskelijoille ja yrittäjyyspolkuopiskelijoille tehdyn kartoituksen perusteella voidaan tunnistaa keskeisempiä yrittäjyysopintojen sisällöllisiä tarpeita. Näistä keskeisimpiä kehitettäviä taitoja opiskelijoiden keskuudessa ovat mm. myynti, markkinointi, verkostoitumistaidot, tuotekehitys, asiakaspotentiaalin tunnistaminen sekä uudet liiketoimintamahdollisuudet.

Vertailtaessa näitä kahta tutkimusta voidaan todeta keskeisimmäksi nousevan myyntitaitojen kehittämisen, jonka 45,5% kaikista YAMK opiskelijoista näkevät tärkeimpänä ja 27,3% yrittäjyyspolkuopiskelijoista vastaavat olevan keskeinen yrittäjyyskoulutuksen sisällöllinen osaamistarve. Tätä tarvetta indikoi samoin PK yritysbarometri (02/2016), jossa Keski-Suomen osalta 61% PK yrityksistä vastaa suurimmat kehitystarpeensa olevan myynnissä ja markkinoinnissa. Vastaava luku koko Suomen osalta on 57%.

Kuvio 7. YAMK yrittäjyyspolkuopintojen ja yrittäjyysopintojen sisältöjen tarvevertailu

Sisällöllisesti myynnin ja markkinoinnin jälkeen keskeisemmäksi osaamisalueeksi koulutustarpeiden osalta nousee markkinapotentiaalin (asiakastuntemus) etsiminen. YAMK opiskelijoista peräti 40,9% ja yrittäjyyspolkuopiskelijoista 9% vastaa tämän olevan keskeinen osaamisen kehittämistarve. Tätä peilaten yritysbarometri (02/2016) PK yritysten osalta osoittaa 36% osaamistarpeista olevan verkostoitumisessa, yhteistyössä ja alihankinnassa. Tässä kartoituksessa voidaan todeta markkinapotentiaalin etsimiseen vaikuttavan samoin kyseiset kehittämishaasteet, ja lisäksi erikseen kysyttäessä ollut verkostoituminen ja sidosryhmäviestintä nousevat keskeiseksi kehittämistarpeeksi. Tämän osalta merkittäväksi kehittämistarpeeksi yrittäjyyden edistämisessä nousee 36,4% kaikista YAMK opiskelijoista ja 9% yrittäjyyspolkuopiskelijoista. Erityisesti yrittäjyyspolkuopiskelijoiden keskuudessa nousee tutkimuksessa esiin myös uudet liiketoimintamahdollisuudet ja tuotekehitys molemmat 27,3% suhteellisella määrällä kuviossa 7.

6 YRITTÄJYYSPOLKUOPINTOJEN TOTEUTUSMUODOT JA PILOTOINTIVAIHE

Kehittämissyklin osana Jyväskylän ammattikorkeakouluun haluttiin rakentaa osaksi tutkintoja kullekin tasolle soveltuvat yrittäjyyden polkuopintokokonaisuudet. Yrittäjyyspolkuopinnot ensimmäisen vaiheen pilotissa rakennettiin sekä YAMK (EQF 7) että AMK (EQF 6) tutkintotasoille yrittäjyyden tutkimuksiin liittyviin aiempiin primääriaineistoihin sekä sekundääriaineistoihin pohjautuen. Sisällöllisenä pohjana

rakentamiselle hyödynnettiin sekä intentiotutkimuksissa että sisällöllisissä laadullisissa tutkimuksissa esiintyneitä tuloksia.

AMK (EQF 6) tasolla hyödynnettiin JAMK Generatorin tarjontaa, hankeyhteistyötä sekä luotiin myös AMK tasolle intentioiden perusteella sopiva rakenne (kuvio 8) perusopintoihin, ammattiopintoihin, harjoitteluun ja opinnäytetyöhön.

Yrittäjyys ja innovaatiot -opintopaketti luotiin pakolliseksi kaikille JAMK:n AMK (EQF6) tason opiskelijoille, ja opintopaketin aikana opiskelijat vastasivat myös yrittäjyyskäsityksiä määrittävään lomaketutkimukseen. Yrittäjyys ja innovaatiot -opintopaketin osaksi sidottiin JAMK:n monialainen Innovaatioviikko 2op laajuisena kokonaisuutena. Näin mahdollistettiin kaikilla JAMK:n AMK tason opiskelijoille osallistuminen monialaiseen työskentelyyn keväisin ja syksyisin lukuvuoden aikana. AMK yrittäjyyspolkuopintopakettit ovat olleet tutkinto-ohjelmien luokkahuoneopetuksessa, ja niitä on lisäksi siirretty osaksi JAMK Generatorin tarjontaa. JAMK:n yritysvalmentajia sekä muita yrittäjyyden asiantuntijoita on pyydetty tutkinto-ohjelmien yrittäjyyttä edistävien opintopaketin asiantuntijavierailijoiksi ja valmentajiksi, opettajiksi sekä innovaatioviikon monialaisiin valmennusryhmiin. Alueelliseen yrittäjyyden ekosysteemiin tutustuminen, sen vahvistamiseen toimijoiden välillä ja erityisesti rahoitustyökaluihin tutustuminen on ollut tukena henkilöstön valmennukseen liittyvää koulutusta. Lisäksi yrittäjyysvalmentajien ja myös osin polku-opintopaketin osaksi on kuulunut start-up kulttuuriin suuntautuvia opintomatkoja mm. SLUSH-tapahtumaan ja KasvuOpen karnevaaliin.

Kuvio 8. AMK opiskelijan yrittäjyyden polkuopintokokonaisuus

Periaate JAMK:n yrittäjyyspolkuopinnoissa on etsiä omaa identiteettiä yrittäjänä, yrittäjyyskipinää, mahdollisuuksia itsensä työllistämiseen, innovaatiotoiminnan menetelmiin sekä kartoittaa opiskelijan omaa yrittäjyysidentiteettiä, verkostoja ja potentiaalisia liiketoimintaideoita yrittäjyys ja innovaatiot sekä tutki, kehitä ja käynnistä opintojaksoilla. Osaksi AMK (EQF6) yrittäjyyden polkuopintoja on luonnollisesti sidottu myös hautomo-opintokokonaisuudet esi- ja yrityshautomoihin. Liikeidean omaavat opiskelijat ohjataan esihautomon kautta varsinaiseen yritysrekisteröinnin omaaville opiskelijoille suunnattuun yrityshautomoon, joka tarjotaan myös osana Jyväskylän yritystehtaan palveluita muille sidosryhmille. Opiskelija voi tehdä sekä harjoittelun että opinnäytetyön myös oman yritystoimintansa ympärille ja yrityksen liiketoiminnan kehittämiseen.

YAMK (EQF7) tutkintoihin rakennettiin vastaavasti tutkinto-osaksi luettava monialainen ja yhteinen moduuli -rakenne (kuvio 9), josta pystyy ottamaan yhden, kahden tai kaikki kolme 5 op laajuista opinto-osaa. YAMK tutkinto-opinnot JAMK:ssa ovat laajuudeltaan 60-90op:ta, ja näistä yrittäjyyden monialainen polkuopintokokonaisuus muodostaa 15op. Lisäksi YAMK opiskelijalla on AMK opiskelijan tapaan mahdollista tehdä opinnäytetyönsä laajuudeltaan 30op oman yritystoiminnan kehittämisen edistämiseksi.

Sisällöllisesti kehittämistyössä hyödynnettiin intentiovaiheen sekä aloittavien YAMK opiskelijoiden kartoituksen tuloksia. Toimenpiteenä suunniteltiin tehtävän sama kysely kunkin opintomoduulin osan alkaessa, ja suunnitelmana on lopussa haastatella niitä, jotka tekevät kaikki moduulin osat. Tämä vaihe on parhaillaan menossa syksyn 2016 aikana, joten polkuopintokokonaisuuksien kehittämistoimenpiteiden vaikuttavuutta tämän tutkimuksen yhteydessä on toistaiseksi vielä mahdotonta todentaa.

YAMK polkuopintokokonaisuuksista ensimmäinen osa on toteutunut monialaisena kevään 2016 aikana. Kehittämistutkimusta jatketaan yrittäjyyspolkuopinnoissa mukana olevien opiskelijoiden keskuudessa. Toteutuksessa on pitkittäistutkimukseksi muodostava kysely kunkin opintojakson alkaessa YAMK puolella.

YAMK yrittäjyyspolkuopintokokonaisuus
 Omistajayrittäjyys opintojaksokokonaisuus 15op

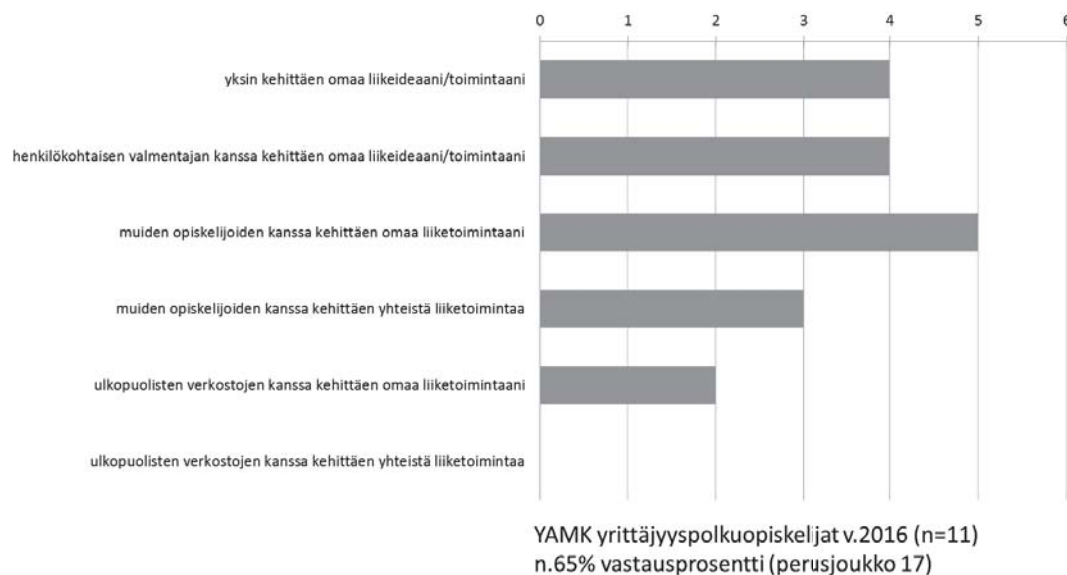

Kuvio 9. YAMK opiskelijan yrittäjyyden polkuopintokokonaisuus

Kyselytutkimuksessa syksyllä 2015 YAMK polkuopiskelijoille nousseiden asioiden mukaan suurimman joukon mielestä (45,5 %) tahtotila on opiskella yrittäjyyttä muiden opiskelijoiden kanssa kehittämällä omaa liiketoimintaa (kuvio 10). Kukaan vastaajista ei halunnut kehittää omaa liikeidea yhdessä ulkopuolisten kanssa. Tämä viittaa siihen, että edelleen tarvitaan enemmän foorumeja, jossa toisilleenkin vieraat ihmiset törmäytetään toisiinsa. Heidän tulee saada kommentoida toistensa liikeideoita, ja jos jollakin on oma

liikeidea, sen ympärille on suositeltavaa kerätä joukko tuttuja, saman sosiaalisen yhteisön jäseniä tai sellaisia, joilla on jokin yhteinen intressi.

Toisaalta 36,4% opiskelijoista YAMK polkuopinnoissa oli sitä mieltä, että haluaa kehittää omaa liikeideaansa tai liiketoimintaansa yksin ja henkilökohtaisen valmentajan kanssa. Vähemmistö YAMK opiskelijoista 27,3% haluaa kehittää muiden opiskelijoiden kanssa yhteistä liiketoimintaa ja vielä vähempi 9% opiskelijoista on kiinnostunut kehittämään ulkopuolisten verkostojen kanssa omaa liiketoimintaansa.

Kuvio 10. YAMK yrittäjyyspolkuopiskelijoiden koulutuksen pedagogiset muodot

Tässä tutkimuksessa on kuitenkin huomioitava pieni vastaajajoukko ensimmäisen polkuopintomoduulin osalta, ja sitä ei siten voi yleistää koskemaan koko YAMK polkuopintomoduuleja ja niissä opiskelevia YAMK opiskelijoita.

7 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA TOISEN KEHITTÄMISVAIHEEN TAVOITTEET YRITTÄJYYS- JA INNOVAATIOKULTTUURIN KEHITTÄMISESSÄ JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Yrittäjyys ei ole JAMK:n henkilöstötutkimuksessa nousseiden pohdintojen mukaan nykyään välttämättä putki, jota pitkin työuraa luodaan, vaan se voi olla tietty vaihe elämässä. Selvitysten mukaan korkeakoulutetuille on tyypillistä, että yritys perustetaan suhteellisen pitkän palkkatyön jatkumoksi. Kaikille yhteinen kysymys lienee kuitenkin se, millaisten koulutuksellisten rakenteiden sekä opetus- ja ohjausmenetelmien kautta

tuetaan niin sisäisiä, ulkoisia kuin omaehtoisia yrittäjyysvalmiuksia korkea-asteella. JAMKissa on tehty erilaisia toimenpiteitä, joiden vaikuttavuutta tulisi tarkastella seuraavaksi.

Suomen Yrittäjien tavoiteohjelman 2015-2019 mukaan uusista yrittäjistä 33 prosenttia on suorittanut korkea-asteen koulutuksen ja lisäksi yli puolella yrittäjistä on keskiasteen koulutus. Saman tutkimuksen mukaan yrittäjän ikääntymisestä johtuvista omistajanvaihdoksista noin 40 prosenttia on yrityksen myyntejä ulkopuoliselle. Näin ollen myös Suomen Yrittäjien mukaan omistajanvaihdosnäkökulma on tarpeellista yhdistää koulutustoimintaan vahvasti mukaan. JAMK:ssa voitaisiin pohtia miten alumniyrittäjäverkostoa voisi aktivoida ja törmäyttää muun muassa nuorempien yrittäjyysintentiota omaavien opiskelijoiden sekä sidosryhmissä ilmenevien omistajanvaihdosten osalta.

Kehittämistutkimuksen yhteisinä tuloksina haasteita voidaan JAMK:n toiminnassa löytää muun muassa yrittäjyysintentioiden tunnistamisessa ja systemaattisessa ohjauksessa monialaisiin ja toisaalta yksittäistä opiskelijaa parhaiten palveleviin yrittäjyys- ja innovaatiotoiminnan opintokokonaisuuksiin. Erityisesti YAMK puolella opiskelijavolyymit monialaisissa yrittäjyysopintokokonaisuuksissa ovat vielä pienet, ja niitä tulisi kasvattaa tunnistamalla entistäkin paremmin opiskelijoiden yrittäjyys- ja innovaatiotoiminnan kehittämistarpeita. Lisäksi tutkimuksissa tuli esiin että n.70% YAMK opiskelijoista ei tunne JAMK Generatorin palveluita tai toimintaa, mikä osaltaan vaikeuttaa YAMK opiskelijoiden kiinnittymistä osaksi yrittäjyys- ja innovaatiotoimintaan kohdennettuja palveluita. Tämän johdosta markkinointia ja viestintää tulisi tehostaa JAMK Generatorin toimintoihin liittyen erityisesti YAMK opiskelijoiden keskuudessa.

YAMK ja AMK yrittäjyysopintojen tasoerojen arviointia ja tulevia akkreditoiteja varten tutkimuksissa nousee esiin se, miten ottaa huomioon erilaiset tutkintojen painotukset sekä vaatimukset yrittäjyys- ja innovaatiokoulutuksen kehittämisessä. Tällä hetkellä JAMK:ssa ei ole systemaattista arviointimallia siihen, millä tavoin yrittäjyyskoulutuksen vaikuttavuutta ja tarpeita arvioidaan myös laajemmin sidosryhmät ja ulkoiset verkostot huomioiden.

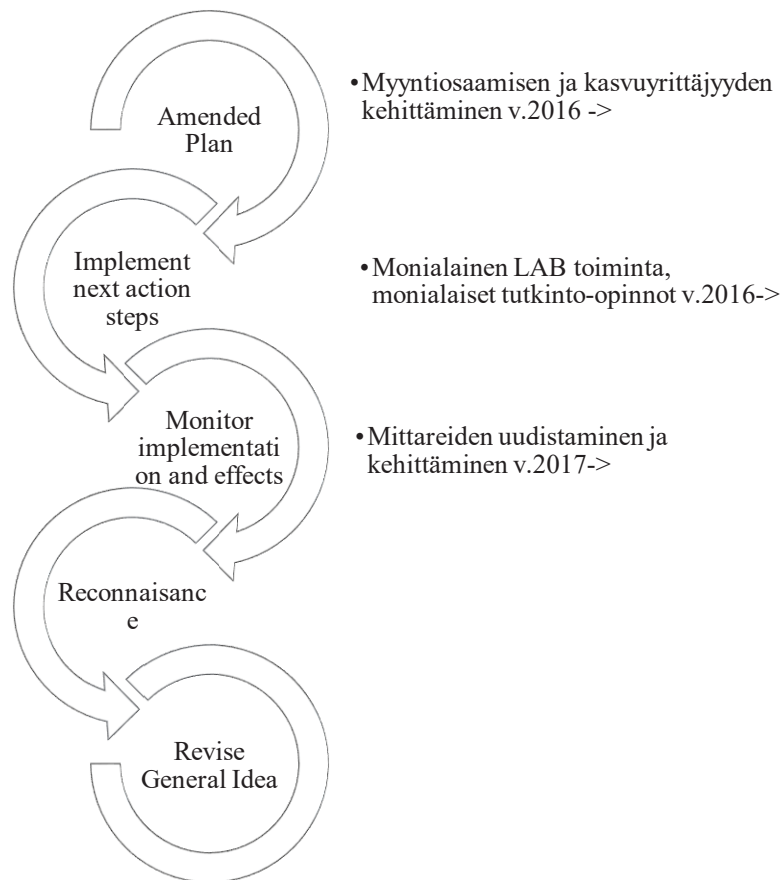
Jyväskylän ammattikorkeakoulu on saavuttanut merkittäviä onnistumisia monialaisen yrittäjyys- ja innovaatiotoiminnan kulttuurin kehittämisessä vuosien varrella. Onnistumisina voidaan nähdä tässä olevien tutkimusten ja kehittämissykliden mukaan toimivat yrittäjyys- ja innovaatio-opintojen sisällöllinen kehittäminen ja soveltamismahdollisuudet oman yritystoiminnan kehittämiseen. Lisäksi JAMK on onnistunut luomaan rohkaisevasti ja kannustavasti yrittäjyyteen rakentavan kulttuurin monella tasolla, jossa opiskelijoiden yrittäjyysintentiot ovat poikkeuksellisen korkealla

tasolla. JAMK:n hautomopalveluiden henkilökohtainen valmennus ja opiskelijoiden tutkinnon jälkeinen alumnitoiminta yrittäjyyden osalta on hyvällä tasolla.

JAMK:ssa tulisi kehittää yrittäjyysintentioiden sekä monialaisesti vaikuttavan yrittäjyys- ja innovaatiotoiminnan rinnalle myös aikaisemmin opitun osaamisen tunnistaminen. Sama tavoite löytyy myös Suomen Yrittäjien ja opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksestä suomalaisista yrittäjyysasenteista sekä tavoiteohjelmista. Tämä heidän mukaansa edellyttäisi mm. näyttötutkintojärjestelmän kaltaisen toiminnan laajentamista korkea-asteelle. Samalla voitaisiin tukea nuorten yrittäjien entistä nopeampaa pääsyä korkeakouluopinnoista työelämään. JAMK:ssa toimii mm. projektiopintoina suoritettavat opintokokonaisuudet, jotka ovat soveltuvia juuri yritystoimintaa omaavien yrittäjien aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa.

Suomen Yrittäjien tavoiteohjelman 2015-2019 mukaan korkeakouluissa on omaksuttava myönteisempi asenne riskinottoon ja kannustavampi asenne kasvuun ja menestymiseen. PK-yritysbarometrin (02/2016) mukaan voi todeta, että kasvuhakuisten PK yritysten määrä Suomen tasolla on n.50% kun se Keski-Suomessa on hieman yli 40%. Suomen Yrittäjien tavoiteohjelman 2015-2019 mukaan jos voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten osuus kaikista yrityksistä kasvaisi kahdella prosenttiyksiköllä 12 prosenttiin, näiden yritysten määrä Suomessa lisääntyisi 5 000 yrityksellä. Erityisesti näyttäisi olevan tarve Keski-Suomen osalta lisätä kasvuyrittäjyysosaamista tässä tutkimuksessa nousseiden yrittäjyyttä edistävien myyntiosaamistarpeiden lisäksi.

Tulevina kehittämissaihoina tutkimusten perusteella voidaan todeta JAMK:ssa olevan monialaisen myynti- ja kasvuyrittäjyysosaamisen kehittäminen (kuvio 7). Samassa yhteydessä JAMK:ssa on päätetty kehittää entistäkin vaikuttavammat monialaiset LAB toimintamallit mm. Jyväskylän kaupunkikehitysalustojen ympärille palvelukseen paitsi JAMK:n opiskelijoiden yritysverkostojen kehittämistä myös ulkoisia sidosryhmiä yrittäjyyden ja aluekehityksen ympärillä. Mittaristoa ja vaikuttavuuden arviointia tullaan uudistamaan ja kehittämään näiden suuntaviivojen tukemiseksi huomioiden opiskelijoiden yrittäjyyden intentiot sekä sisällölliset kehittämistarpeet yrittäjyysosaamiseen liittyen (kuvio 11).

Kuvio 11. JAMK:n yrittäjyys- ja innovaatiokulttuurin kehityksen jälkivaiheet iteratiivisena kehityksenä soveltaen Elliot (1999) koulutuksen muutoskehityksen mallia.

Yhteenvetona voidaan todeta JAMK:n opiskelijoiden osalta olevan merkittävän suuren kiinnostuksen yrittäjyyttä kohtaan, mutta se edelleen kulminoituu yrityksen starttaamiseksi suhteellisen pienen opiskelijajoukon osalta YAMK ja AMK tutkinto-opiskelun aikana.

Pohdittavaksi jatkoa ajatellen jää muun muassa seuraavia kysymyksiä

- Yrittäjäksi ryhtyneiden syvällisempää tarkastelua tarvitaan. Miten pystymme kohdistamaan koulutustarjontaa sekä yrittäjyyttä edistäviä palveluita entistäkin tarkoituksenmukaisemmin?
- Miten voimme olla mukana tutkinnon jälkeisessä ajassa esim. omistajavaihdokset, yritysmuodon muutokset, fuusiot, kasvu- ja kansainvälistyminen sekä alumniverkostojen entistä parempi hyödyntäminen?

- Miten rakennamme yrittäjyys- ja innovaatiotoiminnan monialaisuuden vaikuttavuuden arviointiohjelman alueellisen työllistymisen, kasvuyrittäjyys- ja innovaatiotoiminnan ympärille?
- Työelämävalmiuksina sisäisen yrittäjyyden painopiste jää vähemmälle tarkastelulle – miten huomioidaan läpileikkaavana monialaisena JAMK:n tutkintokoulutusten pedagogisissa ratkaisuisissa?

LÄHTEET

Elliot, J. (1999) *Action Research for Educational Change*. Open University Press.

Etzkowitz, H. & Leydesdorff, L. (1995) *The Triple Helix-University-Industry-Government Relations: A Laboratory for Knowledge-Based Economic Development*, *EASST Review* 14(1), 14-19.

Kaivo-oja, J. & Santonen, T. (2016) *Futures of Innovation Systems and Innovation Management: Open Innovation Paradigm Analysed from Futures Perspectives*. In Anne-Laure Mention & Marko Torkkeli (Eds.) *Open Innovation: Bridging Theory and Practice*. Vol. 1, Chapter: Chapter 6, Publisher: World Scientific, pp. 111-158

Koshy, V. (2009) *Action Research for Improving Educational Practice: A Step-by-Step Guide*. Sage Publications.

Lahtonen, J., Tokila, A. (2014) *Triple Helix: Malli menestyvälle alueelliselle innovaatiokeskittymälle Kansantaloudellinen aikakauskirja – 110. vsk. – 1/2014*

Moritz, S. (2005) *Service Design – practical access to an evolving field*. KISD. London.

Opiskelijasta yrittäjäksi – opiskelijayrittäjyys suomalaisissa korkeakouluissa lukuvuonna 2014–2015. Suomen Yrittäjät.

PK-Yritysbarometri 02/2016. Suomen Yrittäjät.

Santonen, T; Kaivo-oja, J. & Suomala, J. (2014) *The Next Steps in Developing the Triple Helix Model: A Brief Introduction to National Open Innovation System (NOIS) Paradigm*. *Journal of Systemics, Cybernetics, and Informatics (JSCI)*, Vol. 12, Number 7, pp. 74-82 ISSN: 1690-4524.

Suomen Yrittäjät tavoiteohjelma 2015-2019 #työn_tekijä

Yrittäjyyden ja yrittäjämäisen asenteen tukeminen suomalaisissa korkeakouluissa. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:17